

prikazi–recenzije

Reviews – Critiques

Ivan Macut, *Hrvatska filozofija od obnove Zagrebačkog sveučilišta 1874. do osnutka Nezavisne Države Hrvatske 1941.* Split: Služba Božja, 2018, 508 stranica

Najnovija knjiga Ivana Macuta dio je vlastitog autorova istraživačkog projekta iz povijesti hrvatske suvremene filozofije u kojem je obuhvaćeno razdoblje od 1874. do 1991. godine. U tom povijesnom razdoblju, autor kroz tri zasebne studije želi našoj domaćoj filozofskoj, znanstvenoj i kulturnoj javnosti predstaviti koji su i o čemu su naši domaći filozofi pisali. Do sada su objavljene dvije studije: *Filozofija u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj* (Školska knjiga, Zagreb, 2018.) i ova koju sada predstavljamo.

Knjiga sadržava uz predgovor, uvod i zaključak, ova poglavlja: *I. Kratki pregled političke i kulturne situacije na području Hrvatske od 1874. do 1941. godine*, *II. Hrvatska filozofija u 19. stoljeću od obnove Sveučilišta 1874. godine*, *III. Filozofi na katedri za filozofiju na obnovljenome Zagrebačkom sveučilištu*, *IV. Filozofija kršćanskog nadahnuća*, *V. Kratki prikaz marksističke filozofije između dvaju svjetskih ratova*, te na kraju kazalo imena, pojmova, časopisa, tjednika i novina.

U predgovoru Macut ukratko prikazuje stanje dosadašnjeg istraživanja na tu temu. Jasno je da do sada nitko nije napisao cjelovito i sustavno djelo na tu temu kod nas. To se vidi iz prikaza literature koja je uvijek djelomična i obuhvaća samo pojedine dijelove puno

šire istraživačke teme i samim time još više dolazi do izražaja potreba jednog ovakvog sustavnog i sistematskog djela.

Prvo poglavlje *Kratki pregled političke i kulturne situacije na području Hrvatske od 1874. do 1941. godine* čitatelja uvodi u povijesno razdoblje kojim se autor bavi. Hrvatski su filozofi živjeli u određenom povijesnom razdoblju i događaji koje nam autor prikazuje pomažu nam smjestiti ih u vremensko–prostorni okvir.

Drugo poglavlje *Hrvatska filozofija u 19. stoljeću od obnove Sveučilišta 1874. godine* govori o 19. stoljeću hrvatske filozofije ponajprije kao istraživačkoj temi, zatim prikazuje ukratko djelovanje hrvatskih filozofa sve do 1874. godine kao uvod u temu.

Treće poglavlje *Filozofi na katedri za filozofiju na obnovljenome Zagrebačkom sveučilištu* spada u važnija poglavlja u knjizi. U njemu Macut prikazuje život, djelovanje i stvaralaštvo ovih filozofa: Franjo Marković, Gjuro Arnold, Albert Bazala, Vladimir Dvorniković, Pavao Vuk–Pavlović, Vladimir Filipović, Albert Haler, Julije Makanec, Kruno Krstić, Aleksandar Mužinić. Za svakog od filozofa autor na kraju ukratko naznačuje njegovu važnost u okviru hrvatske filozofske baštine.

Četvrto poglavlje *Filozofija kršćanskog nadahnuća* donosi sustavni pregled filozofskog stvaralaštva kršćanskog nadahnuća u naznačenom povijesnom razdoblju. Autor ponajprije opet polazi od povijesnih događaja i ustanova kršćanskog nadahnuća. Tako prikazuje osnutak i rad Leonovog društva za njegovanje kršćanske filozofije i znanosti te Hrvatsku bogoslovnju akademiju u razdoblju od 1922. do 1945. godine, bez kojih nije moguće ispravno razumjeti stvaralaštvo kršćanskih mislilaca navedenog razdoblja. U ovom poglavlju autor je obradio na relevantan način temu integralna neoskolastika — ne-

oskotizam te u njoj obuhvatio sljedeće autore: Vinko Pacel, Antun Kržan, Josip Stadler, Antun Bauer, Antun Mahnić, Ante Alfirić, Franjo Šanc, Karlo Grimm, Vilim Keilbach, Josip Lach, Stjepan Zimmermann, Hijacint Bošković, Karlo Balić, Petar Grabić i Teofil Harapin. Nakon prikaza života i rada tih hrvatskih kršćanskih mislilaca autor je unutar istog poglavlja prikazao i filozofiju kršćanskog personalizma te tu prikazao život i rad ovih autora: Stjepan Tomislav Poglajen, Drago Ćepulić, Milan Ivšić, Bonifacije Perović i Juraj Šćetincec te na kraju donio ocjenu filozofije kršćanskog personalizma u okviru hrvatske filozofije.

Na kraju, peto poglavlje knjige *Kratki prikaz marksističke filozofije između dvaju svjetskih ratova* uistinu shematski, ali ne i površno, donosi prikaz marksističke filozofije u međuratnom razdoblju. Tu je autor donio ove mislioce: Veljko Ribar, Ivan Brichta i Rikard Podhorsky. Uz to je prikazao i časopis *Univerzum: revija za filozofiju, prirodne i socijalne znanosti* te polemiku Ognjena Price sa Zvonimirom Richtmanom i Rikardom Podhorskim, a poglavlje je završio temom o dijalektičkom materijalizmu u Kraljevini Jugoslaviji.

Ovo djelo možemo ocijeniti kao izvorno znanstveno djelo i kao originalan i izvoran doprinos hrvatskoj znanosti na hrvatskom jeziku. Naime, kako smo već rekli, do sada nitko nije napravio sustavno djelo toga tipa kod nas, a ni u inozemstvu. Dakle, njime je popunjena jedna velika praznina djela sustavnog tipa na tu važnu temu. Dalje, knjiga se temelji na relevantnoj povijesnoj i filozofskoj literaturi, te je konzultirana po svim pravilima struke.

U historiografskoj literaturi ne postoji djelo koje na jednom mjestu i na sistematski način obrađuje filozofe i profesore filozofije u razdoblju koje obuhvaća osnutak Sveučilišta u Zagre-

bu 1874. pa sve do osnutka NDH-a 1941. godine. Macut je napisao djelo koje osvjetljuje manje poznate činjenice iz povijesti hrvatske filozofije tijekom posljednje faze života Austro-Ugarske Monarhije i cijeloga međuratnoga razdoblja Kraljevine Jugoslavije. U knjizi je na relevantan način sistematizirana intelektualna djelatnost više od dvadeset osoba širokog raspona javnog i političkog djelovanja. Knjiga će, uvjereni smo, svojom važnošću potaknuti nova istraživanja.

Ivan Vuletić

Danijel Tolvajčić, Iva Mršić Felbar, Nenad Malović i Alojz Ćubelić (ur.), *Filozofija i religija: Suvremene perspektive: Zbornik radova*. Zagreb: Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Kršćanska sadašnjost, 2018, 303 str.

Nakon što su početkom 2016. godine nastavnici Katedre filozofije Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu javnosti predstavili svoj istraživački projekt o filozofiji i teologiji u kontekstu znanstveno-tehničke civilizacije, objavivši istoimeni zbornik radova, već krajem iste godine ugodno su iznenadili novim pothvatom. U prosincu 2016. organizirali su međunarodni znanstveni skup *Filozofija i religija — suvremene perspektive*, a u ožujku 2018. godine objavljuju zbornik radova pod istim naslovom, kojemu uz priloge autora koji su izlagali na održanom skupu pridodaju i neke tematski srodne radove hrvatskih i inozemnih stručnjaka. Zbornik su uredili Danijel Tolvajčić, Iva Mršić Felbar, Nenad Malović i Alojz Ćubelić. Iako je riječ o klasičnoj temi koja — kako u predgovoru ističu urednici — ima dugu i kompleksnu povijest, budući da je kritičko promišljanje religije vlastito filozofiji od samih njezinih početaka, odmah valja primijetiti kako